

והיה שם זקן אחד, ורבי יוסי בן קסמא שמו. ואמר: תמיהני אם לא הוה [יהיה] בית הכנסת זה בעתיד בית עבודה זרה! לפי שכל הכועס כאילו עובד עבודה זרה. ובסיפור זה רצו לשכנעו לרבי יוחנן שלא יכעס.

והזר רבי יוחנן ואמר: נכדין בחברי!

כלומר, מה שארע כך שם הוא משום שחברים היו רבי אליעזר ורבי יוסי, ובהיותם חברים לא היה להם לכועס זה על זה. ואין לדמות זאת אלי, שאני כועס על רבי אליעזר, לפי שהוא תלמידי.

נכנס לפניו רבי יעקב בר אידי לפייסו, ואמר לו:

כתיב בספר יהושע: "כאשר צוה ה' את משה עבדו, כן צוה משה את יהושע, וכן עשה יהושע. לא הסיר דבר מכל אשר צוה ה' את משה".

העיד עליו המקרא, שכל מה שעשה יהושע תלמידו של משה, מפי משה עשה. וודאי אפילו מה שעשה ולא פירש שמשה צוהו לעשות כן.

שאם לא כן, וכי כל דיבור ודיבור שהיה יהושע יושב ודורש, היה אומר: כך אמר משה?!?

קמד, שכיון שגילית שההמנעות מעבור לפני הצלם היא דרך כבוד, הוא הדין זה שלא עבר רבי אליעזר לפניך הוי דרך כבוד, ולא דרך זלזול, ושפיר עבד.

אמר רבי יוחנן לרבי יעקב: ועוד דבר שאינו הגון עביר לי הא בכלאה [הבבלי הזה]: שאמר דבר הלכה ששמע ממני, ולא אמר דשמעתא זו היא משמיה [משמי].

נכנסו לפניו רבי אמי ורבי אסי לפייסו.

אמר לו: רבי, וכי לא כך היה מעשה בבית הכנסת של טרסיים, שהיה דיון בענין מוקצה בשבת, כנגר שיש בראשו גלוסטרא, כברית שראשו עב, וראוי לשחוק בו שום, שנחלקו בו רבי אליעזר ורבי יוסי אם מותר לטלטלו. ונחלקו כל כך עד שקרעו ספר תורה בחמתן.

וקודם שהגמרא ממשיכה בסיפור המעשה הזה, תמהינן:

וכי "קרעו" סלקא דעתך!?

והרי ודאי לא הגיע לידי כך שקרעו הם עצמן ספר תורה.

אלא הכוונה שנקרע ספר תורה, בלא מתכוון, בחמתן.

וממשיכה הגמרא בסיפור המעשה:

לו: אם אני לא אמרתי כן מנין לך דבר זה. מכל מקום כן הדין. שכיון שלא הוצרך לכסף כלל לא אמרינן שזכו בו יורשיו. והוא הדין בנידון זה שנטמע השבוי או מת ונתברר שלא הוצרכו לכסף לא זכו בו יורשין.

ועיין עוד מה שהאריך בזה בפירוש משנת אליהו על אתר.

ובשולחן ערוך יורה דעה סימן רנ"ג סעיף ז הובאו שתי הדעות, ובביאור הגר"א שם סקי"ד כתב ראה לדעת הרא"ש דאין נותנים את הכסף ליורשין, מדאמרינן הכא גבו לו בחזקת שאין לו. אמר ליה רב אדא דחטרי, הגע עצמך, דלא כיון אלא לו.

והבין הגר"א שאף שרבי ירמיה דחה ואמר

אלא, בהכרח, יהושע יושב ודורש, ויודעין הכל שהתורה שהוא דורש משל משה היא.

אף אתה ורבי אליעזר כן: אליעזר יושב ודורש, והכל יודעין שהתורה שהוא דורש שלך היא.

נתפייס רבי יוחנן.

אמר להן לרבי אמי ורבי אסי שניסו לפייסו: מפני מה אין אתם יודעין לרצות כבן אירי חברנו?

והוינן בה: ורבי יוחנן, שהקפיד על רבי אליעזר — מפני מאי הקפיד כולי האי?

ומשנינן: דבעי דימרון שמעתא משמיה [הקפיד על כך שיאמרו דבר הלכה בשמו]. שכן אף בדוד מצינו שביקש עליה רחמים, שיאמרו שמועותיו בשמו.

שנאמר בתהלים, שאמר דוד: "אגורה באהלך עולמים, אחסה בפתר כנפיך סלה".

וקשה: כיצד ביקש דוד דבר זה? וכי עלתה על דעתו של דוד שיהא חי וקיום לעולמים?

אלא כך אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם! יהי רצון שאזכה שיהו דברי נאמרין בבתי כנסיות ובבתי מדרשות לאחר מותי, והרי זה כאילו אני חי.

שמעון בן נזירא בשם רבי יצחק אמר: כל תלמיד חכם שאומרים דבר הלכה מפיו

[משמו] בעולם הזה — שפתיו רוחשות [נעות] עמו בקבר. שנאמר בשיר השירים "וחכך כיון הטוב הולך לדודי למישרים דובב שפתי ישנים". ודרשינן ל"חכך כיון טוב" על פיו של תלמיד חכם, שהוא דומה ל"יין:

מה כלי הנקרא כומר של ענבים שמניחים בו את הענבים עד שמתחממים, והיין נוח לצאת, וכיון שמניח אדם אצבעו עליו מיד דובב מזיל יין מאליו — אף שפתותיהם של צדיקים, כיון שאומרים דבר הלכה מפייהם של צדיקים, מיד שפתותיהם מרחשות עמהן בקבר.

ומפרשינן: דוגמת מה היא ההנאה המגיעה לו לצדיק מכך?

בר נזירא אמר: כהדין דשתי קונדיטון, כמי ששותה כוס של דבש עם יין ופלפלין.

רבי יצחק אמר: כהדין דשתי חמיר עתיק. כאותו השותה יין ישן. שאף על גב שעבר זמן מאז דשתי ליה [ששתה אותו] — עדיין טעמא מורגש בפומא בפיו. ונחלקו בזה:

מאן דאמר כמי ששתה קונדיטון, סובר שלא נאמר זה אלא במי שעשה גם מעשים טובים בחייו, דומיא דקונדיטון שיש בו עוד בשמים טובים.

ומאן דאמר כמי ששתה יין ישן, סובר דמהניא ליה אמירת ההלכה לבר. (43)

נמשל ליין, ופלפל הוא החריפות, והדבש אלו אגדה.

ומאן דסבירא ליה לדמות לחמר עתיק, לפי שיעקר השמועות הם הלכה למעשה, ובספר נחל

43. כן פירש בקרבן העדה. ובפירוש יפה מראה על הירושלמי ברכות פרק ב הלכה ב כתב לפרש, דמאן דסבירא ליה לדמות לקונדיטין שהוא עירוב יין דבש ופלפל הוא משום דהלכה

וכיון שאינו יכול לראות את האנשים ששומע מפייהם, אפשר ששמע מאיניש אחרינא והוא טועה בו בטביעות עינא דקלא.

וכן מצינו דאמר ליה רבי זעירא לרבי אסי: האם חכים רבי [מכיר אתה] לבר פתייא, דאת אמר שמעתא משמיה? שאם לא שמעת בעצמך מפיו, יש לחוש שלא הוא אמרה אלא איניש אחרינא.

אמר ליה: ר"י אמרה משמיה, וחזקתו שדבריו בדוקים ונכונים.

ועוד מצינו שאמר ליה רבי זעירא לרבי אסי: האם חכים רבי לרב, דאת אמר שמעתתא משמיה?

אמר ליה רבי אסי: רב אדא בר אהבה אמרה משמיה, ואני סמוך על דבריו.

ומכל הנך חזינן כמה הקפיד רבי זעירא באמיתת אמירת השמועות בשם אומרן. ולכן מתאים לו הפסוק "ואיש אמונים מי ימצא".

מאחר ודברה הגמרא מענין תפילתו של דוד, הביאה הגמרא גם מימרא זו:

אין דוד שאין בו ליצנים כדורו של דוד המלך.

ומה היו פרוצי הדור וליצניו עושיין?

היו הולכין אצל הלונותיו של דוד, ואומרים

רב גידל אמר: האומר שמועה בשם אומרה — יראה בעל השמועה כאילו עומד לנגדו. שעל ידי כן יגיד הדבר על אופנו ותיקונו, שעיקר הלימוד מרבו בראיית פנים, כדכתיב "והיו עיניך רואות את מוריך".

ויליף לה ממה שנאמר בתהלים "אך בצלם יתהלך איש". ופירש הכתוב "יתהלך איש" — יתנהג איש. והיינו, שהאיש האומר שמועה, יתנהג ויחשוב כאילו צלם דמות רבו עומדת לנגדו.

כתיב במשלי: "רב אדם יקרא איש חסדו ואיש אמונים מי ימצא".

ומפרשינן: "רב אדם יקרא איש חסדו" — אלו שאר כל אדם. כי רוב בני האדם יקראו איש תורתם, ואינם מקפידים לאומרם בשם אומרם.

ומה שנאמר "ואיש אמונים מי ימצא" — זה רבי זעירא, שהוא איש אמונים, שאינו אומר שמועה בשם אדם, אלא אם כן נתאמת לו וידע מי אמרה.

וכמו שמצינו ברבי זעירא שהקפיד על כך.

דאמר רבי זעירא: לית אנן צריכין הוששיין לשמועתיה דרב ששת [אין אנו צריכין לחוש לשמועות שאמר רב ששת] בשם הגדולים, משום דהוא גברא מפתחא [שעיניו סתומות, וכמו שקורין לסומא בלשון הפוכה "סגי נהור", שמשמעותה שיש לו אור רב, כך קורין אותו "מפתחא", מלשון "פתוח"].

אינו נוהג אלא כשאומרים הלכה למעשה בשמו, ובזה נחלקו.

עיינ שם מה שפירש לו על פי זה כמה מדרשי

יחזק [לר' יחזק אלחנן מקובנא] בפתח השער אות י פירש כוונת היפה מראה, דמאן דאמר דמי לחמר עתק סבר דמעלה זו דשפתותיו דובכות

הדרן עלך מצרפין

פרק "בשלושה פרקים"

הלכה א מתניתין:

כל השקלים שנתרמו לצורך הקרבנות, היו נותנים אותם לתוך לשכה אחת שבמקדש. ושלוש פעמים בשנה נוטלין ממנה "תרומת שקלים", ונותנים אותם בתוך שלוש קופות קטנות, שכל אחת מחזקת ג' סאין, כדי לקנות מהן קרבנות ציבור.

מעשה זה, הוא הקרוי "תרומת הלשכה", דהיינו שהיו "תורמין" [כל נטילת חלק משלם נקראת תרומה] מקצת מהכסף הנמצא בלשכה, ומאותן המעות שהיו תורמין, היו מביאין מהם קרבנות.

ועל ידי שהיו עושים באופן זה של "תרומה" היה נחשב הדבר שהקרבנות שהביאו מאותן המעות שנתרמו – כאילו הובאו מכלל המעות, וכל ישראל שותפין בקרבנות.

ולא היו נוטלין הכל בפעם אחת לצורך כל השנה, לפי שהדרים רחוק מירושלים לא הביאו עדיין שקליהם. ולכן, על ידי חלוקה זו לג' זמנים יתכן שבתרומה השניה או השלישית יכללו כבר שקלי הרחוקים, ויבואו קרבנות הציבור משקלי כל כלל ישראל,

לו: דוד דוד! אימתי יבנה בית המקדש, אימתי בית ה' נלך!?

והיו אומרים כן להכעיסו. לפי שיודעים היו שתלוי הדבר במיתתו של דוד, שהרי אמר לו הקדוש ברוך הוא: "רק אתה לא תבנה הבית". ונמצא כאילו אמרו לו מתי ימות ויבנה בית המקדש.

והיה דוד אומר: אף על פי שהם מתכוונין להכעיסני יבוא עלי דבר [הוא לשון אלה ושבועה] אם לא כדברי כן הוא, שהייתי שמח בדבריהם. דכתיב: "שמחתי באומרים לי בית ה' נלך".

ודרשין עוד הא דכתיב בספר שמואל: "כי ימלאו ימין ושכבת את אבותיך והקימותי את זרעך אחרוך. הוא יבנה בית לשמי". וקשה שהתיבות "כי ימלאו ימין" לכאורה מיותרות הן, דהוה ליה למכתב "כי תשכב את אבותיך"

אלא, כך אמר לו הקדוש ברוך הוא לדוד: ימים שלמים אני מונה לך, ולא ימים חסרים. כלומר, אני ממלא לך שנותיך מיום ליום.

ואף על פי שעל ידי אריכות ימי דוד המלך יתעכב בנין בית המקדש. היות שמעשיו של דוד המלך חביבין לפני הקדוש ברוך הוא יותר מבנין בית המקדש. כמו שאמר הקדוש ברוך הוא לדוד: כלום, הרי זה ששלמה בנך יבנה בית המקדש אינו אלא להקריב בו קרבנות. הכיב עלי צדקה ומשפט שאתה עושה יותר מן הקרבן. שנאמר: "עשה צדקה ומשפט – נבחר לה' מזבח".

וקודם שהגיעו זמנים הללו מותר לשחוט ולאכול את הבהמות, אף על פי שעדיין לא עישרן, דברי רבי עקיבא.

בן עזאי אומר: הזמנים הם:

א. בעשרים ותשעה באדר, שהוא שבועיים קודם הפסח.

ומודה בן עזאי לרבי עקיבא שזמן התרומה הראשונה הוא חמשה עשר יום קודם הפסח, אלא שסבור הוא כי אדר לעולם חסר, ואין בו אלא כ"ט יום, וממילא לעולם ט"ו יום קודם הפסח הוא כ"ט באדר.

ואילו רבי עקיבא סובר שחודש אדר פעמים הוא מלא ופעמים הוא חסר, ולכן, זמן הגורן הוא פעמים בכ"ט אדר, ופעמים בל' אדר.

ולפיכך לא יכול היה ליתן תאריך קבוע.

ב. ובאחד בפיון, כיון שהטעם לתיקון ה"גרות" הוא כדי שיהיו בהמות מצויות לעולי רגלים.

כי לפני שתיקנו את תקנת הגרות, לא היה זמן קבוע לעשר את הבהמות, והיו משהים את בהמתם מלמוכרן, לפי שלא רצו למוכרן קודם שיעשרו אותן.

ומשתיקנו את זמני הגרות למעשר בהמה, בפרוס הרגל, יהיו בהמות מצויות אז, בזמן הרגל.

וכיון שאין הרבה בהמות הנולדות בין פסח לעצרת, שזמן קצר הוא, לפיכך אם היה מתוקן זמן הגורן שבועיים קודם עצרת, היו כלות הבהמות עוד לפני החג.⁽⁴⁴⁾

ואף שגם אם עדיין לא תרמו הרחוקים שקליהם נחשב הקרבן שבא גם משקליהם, שהרי תורמין גם על סמך השקלים העתידיים ליגבות [פ"ב משנה ד], מכל מקום רצו בכל מה דאפשר שיבואו הקרבנות משקליהם עצמם, תפארת ישראל].

והמשנה מפרשת באילו ג' זמנים עושים זאת:

בשלושה פרקים [זמנים] בשנה תורמין את הלשכה, להוציא כסף מן הלשכה, וליתנו בקופות, שיקחו משם קרבנות ציבור.

א. בפרוס הפסח. דהיינו חמשה עשר יום קודם הפסח [והגמרא מפרשת מדוע ט"ו יום קודם לחג הפסח נקרא "פרוס הפסח"].

ב. בפרוס העצרת, דהיינו חמשה עשר יום קודם לחג השבועות.

ג. ובפרוס החג, דהיינו חמשה עשר יום קודם לחג הסוכות.

ואותן שלשה זמנים הם גם הזמנים הקובעים ל"גרות" של מעשר בהמה.

כי כמו בתבואה, משעה שנאספה התבואה בגורן היא נאסרת באכילה עד שיפרישו ממנה מעשר, כמו כן משיגיעו אותם זמנים, נחשבות הבהמות כאילו נעשו "גורן", ואסורות באכילה עד שיפרישו מהם מעשר בהמה.

[מעבירין הבהמות דרך פתח ומונה אותן מאחד עד עשר, והעשירי צובעו בפס אדום, והוא מעשר בהמה].

44. ואף שיכול לעשר קודם זמן הגורן ולשחוט ולאכול, מכל מקום כיון שקבעו חכמים זמן גורן

ולכן תקנו את הזמן באחד בסיון.

ג. ובעשרים ותשעה באב.

משום שבן עזאי נסתפק אם ראש השנה למעשר בהמה הוא בא' אלול או בא' תשרי. ולכן אי אפשר לצרף למנין המעשר, בהמות שנולדו קודם א' אלול עם בהמות שנולדו אחר א' אלול, כי שמא אחר א' אלול היא שנת מעשר אחרת, ואין מעשרין מבהמות שנה זו על בהמות שנה זו.

ומשום כן תקנו זמן המעשר בכ"ט אב, שאז כל הבהמות הם מאותה שנת חיוב מעשר.

רבי לעזר ורבי שמעון אומרים: זמני הגורן למעשר בהמה הם:

א. באחד בניסן, כי הם סוברים ששואלים ודורשין בהלכות החג ב' שבתות קודם החג, דהיינו א' בניסן, ובאותו הזמן קבעו את הגורן [והם אינם סבורים שרק חצי מזמן דרישת ההלכות הוא זמן קביעת הגורן].

ב. בא' בסיון. וכתעמו של בן עזאי שנתפרש לעיל.

ג. ובכ"ט באלול. כי הם סוברים שראש השנה למעשר בהמה הוא א' בתשרי, ולכן מעשרים קודם לזמן זה.

ומקשה המשנה: כיון שראש השנה למעשר בהמה הוא בא' בתשרי, אם כן יעשרו בו ביום, ולמה אמרו כי זמן הגורן למעשר הוא בכ"ט באלול, ולא אמרו באחד בתשרי?

ומפרשת המשנה: **מפני שאחד בתשרי הוא יום טוב,** שהרי הוא ראש השנה, ואי אפשר לעשר ביום טוב משום שהיו צובעין את העשירי בשוט אדום, ואסור לצבוע ביום טוב. (45) ולפיכך הקדימוהו וקבעו את זמן המעשר בכ"ט באלול.

ובגמרא בתלמוד בבלי, במסכת בכורות דף מח א, מבואר טעם נוסף למה היו מעשרין בכ"ט באלול, שאם היו מעשרין בא' בתשרי יתכן שהיו מעשרין מבהמות שנולדו בו ביום על בהמות שנולדו קודם לכן, והיו מעשר משנה לחברתה. שהרי רבי לעזר ורבי שמעון סוברים שראש השנה למעשר בהמה הוא א' בתשרי.

והגמרא שם מפרשת שהמשנה כאן נקטה אחד משני הטעמים, ושניהם אמת.

גמרא:

שנינו במשנה: בשלושה פרקים בשנה תורמין את הלשכה. בפרוס הפסח.

אפשר לעשר ביום טוב [והובא גם בפירושו הריב"ן].

והקשו הראשונים, תיפוק ליה לאסור לעשר בהמותיו ביום טוב שהרי המעשר נמצא מקדיש בהמתו העשירית, ואסור להקדיש ביום טוב.

ותירץ הריב"ן שכיון שקבעו חכמים זמנים למעשר בהמה הוו כקרבנות שזמנן קבוע, שמותר להקדיש בזמנם הקבוע, ואפילו הוא

למעשר דרך אנשים הוא להמתין עד זמן זה ולעשר הכל יחד. תוספות בכורות נח ב. והוא דלא כדברי הטורי אבן [ראש השנה ד א] שהוכיח מהגמרא בכורות שאיכא תקנת חכמים שלא לעשר קודם זמנים הללו בשביל עולי רגלים.

45. ובכורות נח א איתא טעם נוסף משום שאי

והגמרא מפרשת מהו הלשון ב"פרוס":
אמר רבי אבהו: כל הן [היכא] דתנינן פרס,
 הכוונה היא **פלגא**.

ולפיכך קבעו שלושה זמנים למעשר, כנגד
 שלושה זמני לידה, קודם לפסח, קודם
 לעצרת, וקודם החג.

ולפיכך האמור במשנתנו "פרוס הפסח"
 הכוונה היא **לפלגא דל' יום קודם למועד,**
 שמהזמן שהוא שלושים יום קודם למועד
 דורשין בהלכותיו של המועד.⁽⁴⁶⁾

רבי אחא ורבי תנחום בר חייה בשם רבי
יהושע בן לוי פירשו הטעם שקבעו לעשר
קודם הרגלים: כדי שתהיה הבהמה מצויה
לעולי רגלים.⁽⁴⁷⁾

וכשעוברים מחצית מאותם ל' יום, הוא זמן
 פרוס הפסח. ואז תורמים את הלשכה.

כי היות שאין זמן שחייבים לעשר בו את
 הבהמות, עד פרוס הרגלים, לפיכך משהים
 האנשים בהמותיהם, ואינם מוכרים או
 שוחטים אותן עד אותו הזמן, כדי לא
 לשחטם ולמכרם קודם המעשר.

שנינו במשנה: **והן [אותם זמנים שבהם**
תורמים את הלשכה], הן זמני ה"גרנות" של
מעשר בהמה.

[ואף על פי שיותר למכור קודם זמנים הללו
 אף שעוד לא עישר בהמותיו, מכל מקום
 ניחא ליה לאיניש שיעשה מצוה בממונו,
 ואחר כך ימכור].

ומפרשת הגמרא מדוע דוקא אותם זמנים
 נקבעו למעשר בהמה:

וכשתקנו את זמני הגרנות, שמאותם זמנים
 ואילך אי אפשר לאכול בשר בהמה מבלי
 לעשר מעשר בהמה, נמצא, שרק סמוך לרגל
 ישחטו בהמותיהם, ויהיו בהמות מצויות
 לעולי רגלים, בין לאכילה ובין לקרבנות.

אמר רבי יוחנן: מפני שהן פרקי לידה.
 שבזמנים הללו הבהמות יולדות. שיש
 בהמות שמבכירות לילד קודם הפסח, ויש
 בהמות שמאחרות עד בין פסח לעצרת. ויש
 שאינן יולדות עד בין עצרת לחג.

שבת. כדאמר רבי יוחנן גבי קרבן פסח [שבת
 קמח ב].

וכן הוכיח היד אפרים מהירושלמי כאן, אולם
 הבית יוסף כתב דרך בפסח בעינן לדרוש
 בהלכותיו שלושים יום קודם לפסח משום שיש
 בו הלכות רבות, אבל בשאר יום טוב די באיזה
 ימים קודם.

ובתוספות [בכורות שם ד"ה ואי] דחו פירוש
 זה, עיין שם. ותירצו דאין איסור הקדש במעשר
 בהמה, דדוקא כשמקדיש בפיו אסור להקדיש
 בשבת. אך הכא חל ההקדש מאליו על הבהמה
 שיצאה עשירית, ואפילו אם לא קרא לו עשירי.

47. כן פירשו מפרשי הירושלמי, וכן נראה
 מלשון הירושלמי. אולם בגמרא בבלי בכורות נו
 ב מבואר ששני התירוצים לא נחלקו. אלא שני
 נדונים הם, ובתחילה דנה הגמרא מדוע נקבעו
 שלושה זמנים למעשר. וקאמרה הגמרא דהם
 כנגד שלושה פרקי לידה. ושוב פירשה הגמרא

46. המשנה ברורה בשער הציון סימן תר"ט
 סק"ב הביא מרש"י ותוספות והרוקח ועוד, דדין
 "דורשין קודם הפסח שלושים יום" נאמר גם
 בשאר ימים טובים.

אמר רבי יודן לפרש הטעם לקביעת זמני המעשר סמוך לרגלים: **שלא יבוא לידי איסור בל תאחר**, הנאמר על המאחר להביא קרבנו. שאם יפריש מעשר בהמה סמוך לחג, לא ישכח להביא הבהמה ולהקריבה, כשעולה לרגל.

אמר רבי יוסה כל המשהה טבלו ואינו מעשר בהמותיו בזמנים שנקבעו לכך — **עובר באיסור "בל תאחר"**.

היות והמחלוקת במשנה בזמן הגורן למעשר, אם הוא בכ"ט באב או בכ"ט באלול, תלויה במחלוקת אימתי הוא ראש השנה למעשר בהמה, לפיכך מפרשת עתה הגמרא מחלוקת זו:

א-ח **תמן תנינן**, שנינו במסכת ראש השנה:

רבי מאיר אומר: באחד באלול — ראש השנה למעשר בהמה, ובהמות שנולדו קודם אחד באלול אינן מצטרפות עם בהמות שנולדו אחר אחד באלול לחיוב מעשר בהמה.

רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים: באחד בתשרי ראש השנה למעשר בהמה.

בן עזאי אומר: האלוליים [הנולדים באלול עצמן] **מתעשרים בפני עצמן**. לפי שספק הוא אם הם שייכים לשנה החולפת או לשנה הבאה, משום שמסתפק בן עזאי אם ראש השנה למעשר הוא באחד באלול או באחד בתשרי.

אמר רבי חונה: טעמא דרבי מאיר, הסובר שראש השנה למעשר בהמה הוא אחד באלול, משום שהזמן המגביל ומחלק בין שנה לחברתה הוא א' בניסן, שהוא ראשון לחדשי השנה. אלא, ששנת מעשר בהמה נקבעת על פי זמן העיבור של הבהמות ולא על פי זמן הלידה. ואם נתעברה הבהמה אחר א' בניסן הוולד שייך לבהמות השנה הבאה.

והואיל ועיבור בהמה דקה הוא חמשה חדשים, נמצא כי **עד כאן**, דהיינו עד א' באלול — **הן מתמצות** [ממשיכות] **לילד מן עיבור הוולדות הישנות**, שנתעברו בהן לפני א' בניסן. כי מא' בניסן עד א' באלול יש חמשה חדשים.

ואילו **מכאן ואילך**, דהיינו מא' אלול הן מתחילות לילד מן עיבור החדשות, שנתעברו אחר א' בניסן, ולפיכך אין מצטרפות הוולדות האלו עם אלו.

רבי יוסה בר רבי בון בשם רב חונה אמר: טעמא דרבי לעזר ורבי שמעון, הסוברים שעד א' בתשרי שייכות כל הבהמות הנולדות לשנה החולפת, משום שלמדו מהפסוק שגם אותן שנתעברו אחר א' בניסן עד א' באייר שייכות לשנה החולפת.

שנאמר בתהלים **"לבשו כרים הצאן"**.

"התלבשות הצאן" — משמעותו התעברותו. **אלו הבכירות**, שמתעברות תחילה, בחודש אדר.

מדוע נבחרו דווקא שלושה זמנים הללו, וביארה הגמרא שהוא כדי שתהא הבהמה מצויה לעולי רגלים.